

وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

دفتر سلامت روانی ، اجتماعی و اعتیاد

اداره پیشگیری، درمان و کاهش آسیب سوء مصرف مواد

راهنمای نمونه تکمیل برگه اطلاعات فعالیت های برنامه ادغام خدمات

سوء مصرف مواد در نظام شبکه

فرآیند ثبت اطلاعات فعالیت‌های ادغام خدمات سوء مصرف و وابستگی مواد

فرم شماره ۱ بصورت فصلی در فانه‌های بهداشت، پایگاه‌های بهداشتی و مراکز بهداشتی درمانی ثبت و به سطح بالاتر ارسال می‌شود. در مناطق روستایی، ثبت گزارش در فانه بهداشت توسط بهورز صورت می‌گیرد و اطلاعات آماری ثبت شده از فانه‌های بهداشت به مراکز بهداشتی درمانی (روستایی ارسال می‌شود. در مراکز بهداشتی درمانی (روستایی) کاردان بهداشتی، آمار ارسالی فانه‌های بهداشت را جمع بندی کرده و پس از بررسی و رفع اشکالات آماری، آنها را به مرکز بهداشت شهرستان ارسال می‌کند.

در مناطق شهری ثبت این فرم توسط کاردان بهداشتی در مرکز بهداشتی درمانی شهری (پایگاه بهداشتی) انجام می‌شود. آمار جمع بندی شده مراکز بهداشتی درمانی شهری و شهری-روستایی به مرکز بهداشت شهرستان ارسال می‌گردد.

در مرکز بهداشت شهرستان کارشناس سلامت روان شهرستان اطلاعات آماری مراکز شهری و روستایی را جمع بندی می‌کند و پس از تکمیل گزارشهای مربوط به شهرستان و بررسی و رفع اشکالات آماری مراکز تمت پوشش، اطلاعات تجمعی شهرستان را طی فرم شماره ۲ بصورت فصلی به موزه معاونت بهداشت ارسال می‌کند. در موزه معاونت بهداشت، کارشناس سلامت روان، آمار شهرستانها را جمع بندی نموده و پس از بررسی و رفع اشکالات آماری، اطلاعات سه ماهه موزه معاونت بهداشت را در فرم شماره ۲ وارد سیستم پورتال می‌نمایند.

در دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد (اداره پیشگیری و درمان سوء مصرف مواد) کارشناس ستادی، اطلاعات آماری معاونت‌های بهداشتی دانشکده/دانشگاهها را جمع بندی کرده پس از بررسی و رفع اشکالات آماری، گزارش کشوری سالانه را تهیه می‌نماید.

مشفصات کلی

در بالای برگه گزارش، مشفصات کلی شامل نام دانشگاه/ دانشکده، نام شهرستان، نوع وامد (فانه بهداشت، پایگاه بهداشتی، مرکز بهداشتی درمانی روستایی، مرکز بهداشتی درمانی شهری و شهری - روستایی)، نام وامد، نام فصل گزارش دهی و جمعیت تمت پوشش ثبت می شود. در انتهای برگه نیز نام و نام فائودگی و امضای تکمیل کننده و تاریخ، درج می گردد.

تعریف مفاد مندرج در جداول

الف- جدول فعالیتهای پیشگیرانه آموزشی مضوری

۱- ستون مربوط به آموزشها و توانمندسازی:

- آموزش چهره به چهره: یکی از کارآمدترین روشهای آموزشی در بمت سلامت است و هدف آن پیشگیری از بیماری و ارتقای سلامت است و باید طوری اجرا شود که شفص را به یک انتخاب صمیع هدایت کند. این روش چون تفصمی، وقت گیر و هزینه بر است، برای عموم جامعه توصیه نشده و فقط برای افراد دارای اولویت مانند بیماران و افراد در معرض فطر توصیه می شود. مسوولیت برگزاری این آموزش فقط باید بعهده افراد دوره دیده و مجرب گذاشته شود.
- جلسه آموزش گروهی: یکی از روشهای کم هزینه مدافلات آموزشی است که معمولا توسط یک مدرس برگزار می شود. می تواند در گروه کوچک مدود ۱۰ تا ۱۵ نفر و یا در گروههای بزرگ ۳۰ تا ۵۰ نفری برگزار گردد. این مدافله نه فقط برای آموزش بلکه برای یادگیری هم استفاده می شود و در آن روشهای مختلف آموزشی مانند سفنرانی، سفنرانی+بمت، بارش افکار، ایفای نقش، نمایش فیلم و ... بکار گرفته می شود.
- کارگاه: برنامه آموزشی کوتاه و فشرده است که برای تعداد ۲۰ تا ۳۰ نفر در راستای کسب دانش و مهارتهای کاربردی و به روز در یک زمینه مشفص برگزار می شود. بر اساس بمت گروهی، مشارکت و تبادل اطلاعات بین شرکت کنندگان و برگزار کنندگان پایه ریزی می شود و مدت زمان ان بین چند ساعت تا چند روز است.
- هم اندیشی: یکی از روشهای مدرن آموزشی است و معمولا برای آموزش گروههای بزرگ انجام می گردد، در این روش چند سفنران با تفصص های مختلف روی جنبه های فاصی از یک موضوع سفنرانی می کنند. برنامه کاری یک هم اندیشی (سمینار) با هدف تقویت مهارتهای افراد شرکت کننده تنظیم می شود.

۲- سطر مربوط به گروه‌های هدف: شامل بیماران، افراد در معرض خطر (High Risk)، دانش آموزان، والدین، اولیای مدرسه، دانشجویان، شاغلین در محیط‌های کاری، کارکنان بهداشتی درمانی، رابطین بهداشتی و گروه‌های همیار آموزشی می‌باشند:

- بیماران: موارد شناخته شده ی سوء مصرف مواد با یا بدون سابقه مراجعه قبلی و یا درمان
- افراد در معرض خطر (High Risk): افرادی که احتمال بروز سوء مصرف مواد یا آسیب‌های ناشی از آن در آنان بیشتر است. (شامل خانواده بیماران، بیماران مبتلا به اختلالات روانپزشکی، افراد با سابقه سوء مصرف مواد که دوره‌های درمانی و ترک را طی کرده‌اند، بی‌فانمان‌ها، مجرمین قضایی، افراد با شرایط نامناسب زندگی خانوادگی، بیکاری، زندگی در محیط‌های دسته جمعی مثل فوایدگاه و پادگان، مهاجران)
- اولیای مدرسه: شامل معلمان، مسوولین . کارکنان مدرسه می‌شوند.
- شاغلین در محیط‌های کاری: در فصوص آموزشهایی است که به شاغلین در دواير دولتی و غیردولتی، در ممل کار آنها داده می‌شود.

ب- جدول فعالیتهای پیشگیرانه رسانه‌ای

۱- رسانه‌های آموزشی:

- پمفلت: برگ کاغذی در قطع A۴ می‌باشد که به سه قسمت مساوی تقسیم شده باشد. این رسانه‌ها برای آموزش، تبلیغات و هشدار به کار می‌رود و به علت ارزان بودن، حجم کم و جذابیت، زیاد مورد استفاده قرار می‌گیرند.
- پوستر: یک رسانه ایستایی دیداری است که معمولاً از جنس کاغذ یا مقوا و در قطع‌های بزرگ برای نصب در مکان‌های عمومی بر روی دیوار یا بیل بوردهای تبلیغاتی تهیه می‌شود. در طراحی آن برای انتقال و تبلیغ یک پیام یا ایده از امکانات بصری مثل عکس، نقاشی و تکنیک‌های گرافیکی در حجم زیاد و از متن و نوشته به میزان کمتر استفاده می‌شود. معمولاً برای سه هدف زیر بکار می‌روند:
 - ۱- اعلام رویدادها و برنامه‌های مهم
 - ۲- ارائه توصیه‌های مفید و اطلاعات لازم در مورد یک موضوع
 - ۳- تشویق به انجام یا منع از انجام یک کار
- پارچه نویسی/ بیلبورد: تابلوهای اطلاع‌رسانی بزرگی هستند که در معابر و بزرگراه‌ها نصب می‌شوند. در مواقع بسیج‌های اطلاع‌رسانی این رسانه کاربرد ویژه‌ای دارد.

- **کتاب/ کتابچه:** گاهی مجامع مطالب به اندازه ای است که در سایر رسانه های نوشتاری مانند پمفلت ، لیفلت و نمی گنجد.

در این جا مطالب آن را در چندین صفحه به قطع های B5 یا A5 و به شکل کتابچه به مخاطبان ارائه می کنند.

- **فیلم/ کلیپ/ تیزر:** کلیپ بصورت یک سرود همراه با تصاویر واقعی متمرک یا ثابت ساخته می شوند و تیزر یک پیکیج صوتی- تصویری ویدیویی تبلیغاتی است که طول مدت آن ۵ ثانیه تا یک دقیقه است.

- **تعداد عناوین و تیراژ:** تعداد عنوانهایی که برای آن رسانه تولید می شود و نیز تیراژ تولید باید در ممل مربوطه ثبت شود

- **محل توزیع:** بدیهی است رسانه های تولید شده متناسب با مخاطبین خود در محل تجمع و حضور آنها توزیع خواهند شد که برای سهولت در ثبت، کدهای زیر برای این اماکن در نظر گرفته شده و در برگه درج می گردد:

۱- محیط های آموزشی: مدارس و دانشگاهها

۲- خانه های بهداشت و مراکز بهداشتی درمانی

۳- خوابگاههای دانشجویی

۴- پادگانها

۵- مکان های ورزشی

۶- آرایشگاه ها

۷- سایر محیط های کاری

۸- سایر اماکن

۲- **رسانه های جمعی:** رادیویی، تلویزیونی، روزنامه/مجلات، وبلاگ/وب سایت

- **وبلاگ:** ترکیبی است از دو کلمه web به معنای شبکه جهانی و log به معنای گزارش روزانه یا روز نوشت و به یادداشتهایی گفته می شود که توسط یک یا چند نفر بصورت روزانه، هفتگی یا گاه به گاه نوشته شده و در فضای وبلاگ قرار می گیرد.

- **وب سایت:** مجموعه ای از فایل های حاوی متن، تصویر یا گرافیک و ... متصل به هم، که غالباً شامل یک صفحه اصلی Home Page - می باشد که بر روی یک خدمات دهنده اینترنتی (Server) قرار دارند و به عنوان مجموعه ای از اطلاعات توسط یک فرد، گروه یا سازمان تهیه و نگهداری می شوند و عموم مردم می توانند بوسیله اینترنت به آن دسترسی داشته باشند.

- ۳- نمایشگاه: مملی است برای اطلاع رسانی، نمایش عمومی و عرضه مستقیم دستاوردهای علمی و پیامهای آموزشی برای مخاطبین برنامه که می تواند بصورت دائمی یا موقتی باشد.
- تفصیلی: موضوع نمایشگاه فقط مختص برنامه سوء مصرف مواد است.
 - عمومی: نمایشگاه با موضوعات و در مناسبت های مختلف در قالب سایر نمایشگاههای درون بخشی و برون بخشی برگزار می شود.

ج- جدول فعالیتهای بیماریابی و کاهش آسیب

مراجعه کننده : بیماران و خانواده های آنها هستند که برای دریافت خدمات سوء مصرف مواد می باشند.

افراد مشاوره شده جهت درمان:

- بیمارانی که سم زدایی جهت آنان شروع شده است
- افرادی که به واهد های درمانی تفصیلی ارجاع شده اند.
- افراد پیگیری شده جهت مراجعه به واهد های درمان تفصیلی:
- افراد تحت پوشش برنامه کاهش آسیب (نفربار): کلیه اطلاعات مربوط به مراکز بهداشتی و درمانی و خانه های بهداشت می باشد. لازم به ذکر است که آمار واهد های درمانی مانند MMT و مراکز کاهش آسیب مانند DIC مورد نظر نمی باشد.

➤ موارد آموزش، مشاوره شده: کلیه سوء مصرف کنندگان مواد

➤ ارجاع شده جهت انجام آزمایشات HBV، HCV، HIV: معتادان تزریقی یا افرادی که با سابقه مصرف تزریقی مواد و اعضای خانواده آنها

➤ تعویض سرنگ و سرسوزن: در صورت تشخیص پزشک مبتنی بر عدم امکان ترک یا تغییر الگوی مصرف یا درمان نگهدارنده MMT، سهمیه سرنگ در نظر گرفته می شود که تعویض در صورت ارائه سرنگ مصرف شده انجام خواهد شد.

➤ دریافت کننده کاندوم: کلیه سوء مصرف کنندگان مواد

نام شهرستان:

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

فصل:

نوع وامد:

- خانه بهداشت پایگاه بهداشتی
 مرکز بهداشتی درمانی: شهری روستایی
 شهری (روستایی)

دانشکده / دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
 فرم گزارش فعالیت های ادغام خدمات سوء مصرف و وابستگی مواد در نظام شبکه

- بهار تابستان
 پاییز زمستان
 نام وامد:
 جمعیت تحت پوشش:

الف / فعالیت های پیشگیرانه آموزشی حضوری:

گروه هدف	بیماران	افراد در معرض خطر	دانش آموزان	والدین	اولیای مدرسه	دانشجویان	شاغلین در محیط کار	گروههای همیار آموزشی
تعداد آموزش چهره به چهره	زن							
	مرد							
تعداد جلسات آموزش گروهی کوچک								
تعداد افراد شرکت کننده	زن							
	مرد							

ب / فعالیت های بیماریابی و کاهش آسیب

تعداد	مراجعه کننده	مشاوره شده جهت درمان	بیمارانی که سم زدایی جهت آنان شروع شده	ارجاع به واحد درمانی تخصصی	پیگیری شده جهت مراجعه به واحد درمان تخصصی	افراد تحت پوشش برنامه کاهش آسیب (نفر بار)		
						آموزش، مشاوره	ارجاع جهت انجام آزمایشات HIV, HBV, HCV	تعویض سرنگ و سرسوزن
زن								
مرد								

نام و نام خانوادگی و امضای تکمیل کننده:

تاریخ:

بهار تابستان
 پاییز زمستان

دانشکده / دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
 فرم گزارش فعالیت های ادغام خدمات سوء مصرف و وابستگی مواد در نظام شبکه
 اطلاعات ستاد شهرستان / معاونت بهداشتی

جمعیت تحت پوشش:

الف / فعالیت های پیشگیرانه آموزشی حضوری :

گروه هدف		بیماران	افراد در معرض خطر	دانش آموزان	والدین	اولیای مدرسه	دانشجویان	شاغلین در محیط کار
تعداد آموزش چهره به چهره	زن							
	مرد							
تعداد جلسات آموزش گروهی								
تعداد افراد شرکت کننده	زن							
	مرد							

رابطین بهداشتی		کارکنان بهداشتی و درمانی		گروه هدف
مجموع تعداد شرکت کنندگان	تعداد جلسه/کارگاه/ هم اندیشی برگزار شده	مجموع تعداد شرکت کنندگان	تعداد جلسه/کارگاه/ هم اندیشی برگزار شده	نوع آموزش
				جلسه آموزش گروهی
				کارگاه
				هم اندیشی

ب / فعالیت های پیشگیرانه رسانه ای :

نوع فعالیت	رسانه های آموزشی					رسانه های جمعی		نوع آموزش	تعداد نمایشگاه	تعداد بازدید کننده
	پمفلت	پوستر	پارچه نویسی / بیلبورد	کتاب / کتابچه	فیلم / کلیپ / تیزر	تعداد برنامه های رادیویی	تعداد برنامه های تلویزیونی			
تعداد عنوان								نمایشگاه تخصصی		
تیراژ								نمایشگاه عمومی		
محل توزیع (کد)										

ج / فعالیت های بیماریابی و کاهش آسیب

تعداد	مراجعه کننده	مشاوره شده جهت درمان	بیمارانی که سم زدایی جهت آنان شروع شده	ارجاع به واحد درمانی تخصصی	پیگیری شده جهت مراجعه به واحد درمان تخصصی	افراد تحت پوشش برنامه کاهش آسیب (نفر بار)		
						آموزش، مشاوره	ارجاع جهت انجام آزمایشات HIV، HBV، HCV	تعویض سرنگ و سرسوزن
زن								
مرد								

نام و نام خانوادگی و امضای تکمیل کننده:

تاریخ: